

**Tržište novca,
kamata i
kratkoročne
HOV**

KAMATNA STOPA

- **Sta je kamatna stopa?**
- **Faktori koji utiču na kamatu, tj. strukturu kamatne stope čine:**
 - **Realna kamata**
 - **Očekivana stopa inflacije**
 - **Likvidnost dužnika**
 - **Rizičnost pozajmljivanja**
 - **Rok dospjeća**

$$N_k = R_k + INF$$
$$R_k = N_k - INF$$

$$N_k = R_k + INF + PI + Prp + Pd$$

KAMATNA STOPA

- **Efektivna (stvarna) kamatna stopa** – stvarni trošak korisnika kredita. Ona najčešće pored nominalne kamatne stope uključuje i iznos naknada i provizija koje banka obračunava klijentu u postupku odobravanja kredita
- **Efektivna kamatna stopa postoji i kada:**
 1. Poslovna banka naplaćuje troškove obrade kreditnog zahteva od korisnika kredita
 2. Poslovna banka zahtijeva od korisnika kredita da drži depozit do roka vraćanja kredita na koji se ne obračunava kamata
 3. Poslovna banka zahtijeva od korisnika kredita da drži depozit do roka vraćanja kredita na koji se obračunava kamata
 4. Kada se kamata plaća anticipativno
 5. Kada se primjenjuje relativna kamatna stopa

KAMATNA STOPA

- **Interkalarna kamata** je kamata koja se obračunava tokom grejs perioda, odnosno u periodu između odobravanja kredita i otplate prve rate kredita. Najčešće se obračunava kao procentualna naknada.
- **Zatezna kamata**- kaznena kamata za neplaćanje obaveze po roku dospijea. Ona se utvrđuje zakonom i to kao zbir stope inflacije i fiksne stope koja je obično jednaka eskontnoj kamatnoj stopi.
- **Konformna kamatna** stopa je ona kamatna stopa čijom primjenom m puta na glavnice K , pri složenom interesu, dobijamo isti iznos kao i pri ulogu glavnice K na jednu godinu uz godišnju kamatnu stopu k i godišnji obračun.
- **Relativna kamatna stopa**- daje razlicit iznos kamate u zavisnosti da li se ona obracunava jednom na kraju perioda ili vise puta u toku perioda. Konformna kamatna stopa daje isti iznos kamate

VREMENSKA VRIJEDNOST NOVCA

- Vremenska vrijednost novca – razlika vrijednosti novca u zavisnosti od momenta raspoloživosti

Buduća i sadašnja vrijednost novca (diskontovanje i prolongacija ili kapitalisanje).

- Kamata se može računati prostim i složenim interesom

Prost interes ili jednostavne kamate:

$$BV_n = SV * (1 + k * n)$$

$$SV = BV_n / (1 + k * n)$$

-Složen interes ili složena kamata

$$BV_n = SV * (1 + k)^n$$

$$SV = BV_n / (1 + k)^n$$

Ukoliko se kamatna stopa odnosi na kraće vremenske periode tada je riječ o ispodgodišnjoj kamatnoj stopi.

$$BV_n = SV * (1 + k/m)^{nm}$$

$$SV = BV_n / (1 + k/m)^{mn}$$

Kratkoročne HOV

Kratkoročne HOV:

1. Depozitni certifikat
2. Blagajnički zapis poslovne banke
3. Blagajnički zapis CB
4. Komercijalni zapis
5. Bankarski akcept
6. Državne obveznice
7. Repo poslovi

KRATKOROČNE HOV

- DISKONTNE HOV
- KAMATNE HOV
- Prodaja diskontnih HOV vrši se po diskontnoj vrijednosti (prodajna vrijednost) koja je jednaka razlici nominalne vrijednosti i diskonta obećanog investitoru.
- Kamatne HOV prodaju se po nominalnoj vrijednosti (prodajna vrijednost) i nose kamatu koja se plaća periodično ili na dan dospjeća.

Diskont je jednak:

$$D = F \times \frac{(d \times t)}{360}$$

Gdje je:

D – diskont

F – nominalna vrijednost

d – diskontna stopa

t – rok dospjeća (broj dana do dospjeća)

Prva prodajna cijena (emisiona vrijednost HOV) jednaka je :

$$P = F - D$$

Vrijednost diskontne HOV po dospijeću = nominalna vrijednost = F

Kamata se utvrđuje kao: $K = \frac{F \times i \times t}{365}$ i-kamatna stopa

Prodajna cijena na primarnom tržištu (emisiona vrijednost) = nominalna vrijednost = F

Vrijednost kamatne HOV po dospijeću = F+K

DEPOZITNI SERTIFIKAT (DC):

-Depozitni certifikat (kamatna HOV) je prenosiva potvrda koja glasi na deponovanu sumu novca u banci na određeni rok i uz određenu kamatu.

- Samo izdavanje depozitnog sertifikata deponentu, predstavlja njegovo primarno tržište, dok se svaka dalja prodaja tretira kao trgovina na sekundarnom tržištu i na bazi njegove sadašnje vrijednosti prema prinosu do roka dospjeća.

$$SVDC = \frac{F + kdd}{1 + ds * \frac{bdd}{365}} \quad kdd = \frac{F * k * d}{365}$$

Pri čemu je: SVDC-sadašnja vrijednost DC, ds-diskontna stopa, bdd- broj dana do dospjeća, kddd-kamata, F-nominalna vrijednost, k-kamatna stopa, d-broj dana do dospjeća od izdavanja DC

BLAGAJNIČKI ZAPIS (BZ):

Prenosiva potvrda koja glasi na određeni novčani iznos deponovan u banci, sa određenim rokom dospjeća i određenom prinosom.

Može da glasi na ime i na donosioca.

Blagajnički zapis je diskontna HOV.

Primarno tržište blagajničkih zapisa je prodaja BZ drugim poslovnim bankama, preduzećima kao i drugim pravnim i poslovnim licima. Sekundarno tržište je svaka njegova dalja prodaja. BZ se na sekundarnom tržištu prodaje po sadašnjoj vrijednosti.

Tržište blagajničkih zapisa je najlikvidnije tržište.

BLAGAJNIČKI ZAPIS CENTRALNE BANKE:

Emituje CB u cilju regulisanja (smanjenja) količine novca u opticaju kao i finansiranja budžetskog deficita.

Blagajnički zapisi CB se prodaju ovlašćenim poslovnim bankama, pri čemu ove banke iste mogu prodati CB prije roka dospijeća.

BZ CB su kamatne HOV.

Cijena na dan dospijeća :

$$CDD = G + \frac{G * k * d}{365}$$

Cijena na dan prodaje:

$$CDP = \frac{CDD}{1 + \left[r * \frac{d}{365} \right]}$$

KOMERCIJALNI ZAPIS (KZ):

Komercijalni zapis je je kratkoročna neosigurana sopstvena mjenica preduzeća sa fiksnim rokom dospjeća. Preduzeće koje izdaje KZ obećava da će platiti naznačenu sumu u KZ uvećanu za kamatu po roku dospjeća. Da bi ovi instrumenti bili privlačni za kupce, preduzeće ih može izdati uz garanciju banke.

Cijena izvora finansiranja pribavljenih emisijom KZ zavisi od: a) kamatne stope po kojoj je izdat KZ i b) visine bankarske provizije za garanciju kao i od toga da li se ili ne, provizija računa srazmjerno vremenu dospjeća

Cijena izvora finansiranja jednaka je odnosu sume kamata i provizije i nominalne vrijednosti duga:

Tj.

$$C_{kz} = \frac{K + Pr}{F}$$

Bankarski akcept je u stvari trasirana mjenica na banku, koju akceptira banka, a kojom se neopozivo naređuje isplata mjenične sume novca imaoocu mjenice po naredbi izdavaoca mjenice.

Trasirana mjenica je takva mjenica kojom izdavalac (trasant) daje nalog trećem licu (trasatu) da plati mjeničnu sumu na dan dospjeća licu naznačenom u mjenici (remitentu)

Bankarski akcept (BA) je mjenica plativa u određenom roku, koju izvoznik vuče na uvoznika radi obezbjeđenja plaćanja, a banka je prihvata kao svoju obavezu.

Rok dospjeća naplate je ili fiksna ili se računa od dana akceptiranja.

Banka akceptira mjenicu svog komitenta (uvoznika, kojem faktički odobrava kredit po osnovu mjenice) kako bi ovaj mogao platiti robu remitentu (izvozniku). Banka može prije naznačenog roka prodati BA nekoj drugoj banci i onda to radi po sadašnjoj, tj. eskontovanoj vrijednosti BA.

DRŽAVNE OBVEZNICE

Njihovim izdavanjem država prikuplja slobodna novčana sredstva za pokriće trenutnog budžetskog deficita i pokriće anticipativne budžetske potrošnje.

U promet se stavljaju posredstvom CB. One se obično smatraju najsigurnijom investicionom alternativom, zbog visokog stepena sigurnosti, likvidnosti, kratkog roka dospelosti.

Prodaja diskontnih nota se najčešće vrši aukcijom.

Postoje dva metoda aukcije:

1) engleski metod aukcije | 2) holandski metod aukcije –

Kupci učestvuju na aukciji sa:

a) kompetitivnom ponudom, gdje navode prinos koji žele ostvariti (diskont) ili

b) nekompetitivnom ponudom koja podrazumijeva da prihvataju ponderisani prosječni prinos koji je utvrđen aukcijom

Repo poslovi – sporazumi o otkupu- predstavljaju poslove prodaje ugovora obezbijedenog u nekoj vrsti aktive sa obavezom od strane prodavca da otkupi obezbjeđenje po određenoj cijeni na određen datum u budućnosti. Repo posao fakticki predstavlja kratkoročni kredit obezbijedjen HOV kao kolaterlom.

Transakcija se naziva i sporazum o ponovnoj kupovini jer se zasniva na podaji nekog ugovora obezbijedenog aktivom i ponovnoj kupovini tog ugovora određenog datuma. Razlika između kupovne (ponovno kupovne) cijene i prodajne cijene je kamata.

